

De frigjorda negrernas underkuvande i USA

INBÖRDESKRIGET ledde till negerslaveriets upphävande i USA, genom Lincolns proklamation år 1863. Under några år såg det ut som om denna frigörelse skulle leda också till likställighet. De "radikala" republikaner som hade makten i kongressen var beslutna att slå ned de vitas, "rebellernas", valde i de besegrade sydstaterna. Unionen antog författningsändringar och lagar som skulle garantera negrernas rättigheter. Unionella trupper ockuperade Södern. Statsrepresentationerna behärskades av från Norden inflyttade vita, av sydstatsmän som gick över till segraren — ofta av majoriteten betraktade som förrädare — och av de med rösträtt utrustade negrerna. Detta skede, rekonstruktionsperioden, är fortfarande föremål för de mest skilda bedömningarna i amerikansk historieskrivning. På vissa håll beskrivs det som ett slags diktatur, stödd av ett fåtal vita och fyra miljoner negrer; man betonar de till stor del "svarta" representationernas inkompetens, slöseri och korruption. På andra håll understryks att väldiga anslag gavs till förbättringar, framför allt till kommunikationer och undervisning, och en regim av denna art påstås ha varit nödvändig, om negrerna reellt skulle bli befriade. De härskande republikanernas mål

var utan tvivel i första rummet att bevara sin egen makt, men ideella motiv var också av betydelse; några författare, främst den berömda negerhistorikern Du Bois, har med ensidighet och överdrift förfäktat att ett slags proletärerernas revolution under några år skymtade som resultat av utvecklingen.

Försöket misslyckades. Den vita majoriteten, de i inbördeskriget besegrade, återtog styret. Till stor del skedde det genom våld och list. Organisationer av motståndsmän och patrioter (enligt det vita flertalets syn) skrämde eller tvang negrerna att inte rösta och förmodade den vita minoriteten till solidaritet eller flykt till Norden; det var den första Ku Klux Klans blomstringstid. År 1877, då utgången av presidentvalet var omtvistad, kom en avgörande kompromiss till stånd. Presidenturen gick till republikanen Hayes; de unionella trupper som ännu stod i Södern drogs tillbaka, de vitas valde i staterna från Virginia till Texas erkändes. Ett förräderi, säger somliga, ett godtagande av det ofrånkomliga, säger andra, en förutsättning för unionens enhet och framsteg, säger en tredje grupp. Stämningen i Norden hade slagit om — lika klart som västmakternas stämning gentemot Tyskland mellan 1945 och 1954;

man var trött på ockupationen, konflikterna och de passioner som flammade under kriget. En historiker, Woodward, har nyligen (*Reaction and Reaction*, 1951) klarlagt att starka kapitalist- och företagarintressen i norr och söder stod bakom kompromissen.

Därmed börjar det mest ohämmade skedet av materiell expansion i USA:s historia. Idéerna från självständighetsförklaringen syntes glömda. Det var en period av hård och oreglerad ekonomisk tävlan — i skydd, väl att märka, av höga tullar —, av immigration som gav billig och villig arbetskraft, av social darwinism som i graderingen av klasser, nationer och raser såg en naturlag, av fätalsvalde trots den formella demokratin. Den bild av USA formades som ännu fortlever och vilseleder i Europa. Ett av momenten i den sociala och intellektuella reaktionen var de frigjorda negrernas underkuvande.

Det är en gammal historia. Men den har inte förut så systematiskt och så samtidigt översiktligt och detaljerat framställts som i *Rayford W. Logans* nyss utgivna arbete *The Negro in American Life and Thought, The Nadir 1877—1901*. (The Dial Press, 5 dollar.) Logan, som är professor vid Howards negeruniversitet i Washington, har i litteratur, kongressdebatter, domstolsutslag, tal, tidningar och tidskrifter samlat ett material som presenteras med förebildlig koncentration och klarhet.

De yttre data är väl kända. Genom en serie utslag berövade högsta domstolen de efter kriget antagna författningsändringarna och lagarna praktiskt taget all betydelse för negrernas vidkommande; den ryktbara fjortonde författningsändringen, tillkommen för att skapa likställighet, blev genom domstolspraxis ett vapen mot ekonomiska och socialpolitiska reformer. Sydstaterna begagnade de möjligheter som därmed gavs till att genomföra segregation på snart sagt alla områden: skolor, samfärdsmedel, hotell, restauranger och teatrar, badplatser och kyrkogårdar. En negerslav hade fått åka i samma vagn som sin herre; en fri neger förvisades till en särskild vagn. Segregationen innebar

i praktiken, trots att domstolarna krävde likvärdighet, att negrerna genomgående fick det sämre än de vita. Negrerna hindrades att rösta; då en grupp republikaner i kongressen omkring 1890 föreslog att unionen skulle ingripa, blev följden att negrernas rösträtt i flertalet syd-stater helt avskaffades genom in-vecklade bestämmelser. Det demo-kratiska partiet dominerades av sydstatsfolk och blev totalt do-minerande i alla syd-stater. Un-derkuvandets kompletterades ge-nom åtgärder och sedvänjor vid sidan av lagen, med 100—200 lynchningar om året som yttersta medel att hålla de kuvade i skräck.

Den nya ordningen försvarades i första hand med en nationell vit försöningsideologi. Norr och söder skulle hålla ihop, inbördeskriget borde glömmas, Södern borde få utvecklas i frihet, dvs. under förtryckande av negrerna. De republikanska ansatserna att vinna stöd bland Söderns negrer förtvina-de, Stundom gjordes försök att samlå de fattiga — negrer och vita — till gemensam aktion, men i huvudsak var det vita proleta-riatet, bestämt av rädsla och konkurrenksänsla, än mera neger-fientligt än de övre klasserna. Vad som skedde förnekades ofta officiellt; demokraterna liksom repu-blikanerna hade panna att i sina valprogram tala om likställighe-tens värde och den allmänna röst-rättens okränkbarhet. Småningom blev dock fräckheten nästan lika gångbar som hyckleriet. "Vi har gjort vårt allra bästa", förklarade senator Tillman från Syd-Carolina i kongressen, "vi har funderat på alla möjligheter att ta ifrån dem (negrerna) rösträtten. Vi har för-falskat valresultaten. Vi har skjuttit negrer. Vi skäms inte för det."

Därjämte växte, liksom under slaveriet, en ideologi, eller rättare ett florilegium av fördomar, fram till förtryckets rättfärdigande. Vetenskapsmännen bekräftade den populära tron att negrerna var konstitutionellt underlägsna, intel-lektuellt och moraliskt. Legendan om negrernas trohet mot sina vita

herrar under inbördeskriget — en legend som nyligen slagits sönder — ersattes av legenden om ne-gerns abnorma sexualitet och våld-täktstendenser; då övergrepp av negrer fick stor publicitet var det ingen konst att bevisa påståendet. Negrer sades vara oförmögna att lära något, eftersom de inte hade skolor, de påstods älska samman-gyttring, därför att de var fattiga och trångboddade..., och så fortsatte mytbildningen i känd stil. Det blev vanligt att se negrerna som komiska, naivt rörande eller hems-ka, att placera dem i några kon-ventionella fack: den gode vilden, den belätne slaven, den missnöjde frie negern, den löjlige negern, negern som monster i våld och sexualitet. Till och med lynchnin-garna försvarades; om de lyn-chade var skyldiga eller oskyldiga diskuterades inte. Samtidigt för-des krig för att befria kubaner och filippiner, och satsen "alla människor skapades jämlika" in-lärdes i skolorna.

Även ledande negrer påverkades starkt av förtryckets ideologi. Berömt är Booker Washingtons tal vid Atlantautställningen 1895; han godtog segregationen, nämnde in-genting om rösträtten och förkun-nade vänskap mellan de båda ra-serna under vit ledning.

Logan framhåller med kraft den oerhörda ändring till det bättre som ägt rum under senare tid; kulmen hittills är högsta dom-stolens förbud för segregation i skolorna, utfärdad efter tryckning-
gen av Logans bok. Många ting har bidragit till att utvecklingen tagit en annan riktning: den all-männa radikaliseringen, vetenska-pens avslöjande av vidskepelser, de ekonomiska förändringarna, ut-flyttningen av negrer till norr och väster, de båda världskrigen och negrernas deltagande i dem, be-hovet att vinna någorlunda god överensstämmelse mellan den inre politiken och attityden ute i vär-l-den. Det är att hoppas att de stora reformer och den omvand-ling av opinionen som ägt rum blir skildrade med samma klarhet.

HERBERT TINGSTEN

Juni 8l. 5k. 3ul.
2 m. 7a.

S:a 25